NARODOWE CENTRUM KULTURY

NIEDOSZŁY

Obecne znaczenia słowa NIEDOSZŁY – ‘taki, który nie doszedł do skutku’ lub ‘taki, który nie urzeczywistnił swoich zamierzeń’ – są stosunkowo nową, bo XIX-wieczną kalką semantyczną niemieckiego określenia gescheitert (dosł. nieudany – imiesłów od scheitern ‘kończyć się niepowodzeniem’), chociaż sam wyraz NIEDOSZŁY jest obecny w polszczyźnie od bardzo, bardzo dawna. Kiedyś miał on jednak zupełnie inne znaczenie. Mógł oznaczać dosłownie ‘taki, który nie doszedł (jeszcze) do właściwego dla siebie stanu’, a także ‘niedonoszony, poroniony’ (o płodzie), ‘niedojrzały’ (o owocach, a przenośnie też o ludziach i ich cechach), ‘nieodgadniony’ (czyli ‘taki, do którego my sami nie doszliśmy’). NIEDOSZŁE mogły być gruszki czy jabłka, NIEDOSZŁY mógł być rozum (jak czytamy u Glicznera: „dziecię... dla niedoszłego rozumu jeszcze na błędzie a niecnocie się nie zna”); NIEDOSZŁE mogły być czyjeś zamiary lub drogi (z Biblii Leopolity: „nieogarnione sądy jego i niedoszłe drogi).